

Az uniós joggal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely megakadályozza, hogy a hátrányos megkülönböztetésre vonatkozó állításon alapuló kártérítési keresetet elbíráló bíróság megállapítsa e hátrányos megkülönböztetés fennállását, amennyiben az alperes vállalja a kért kártérítés megfizetését e hátrányos megkülönböztetés elismerése nélkül

Önmagában valamely pénzbeli összeg megfizetése nem képes biztosítani azon személy hatékony bírói jogvédelmét, aki annak megállapítását kéri, hogy ilyen hátrányos megkülönböztetés áldozata volt

2015-ben a Braathens Regional Aviation AB légitársaság (a továbbiakban: Braathens) által üzemeltetett svédországi belföldi járat parancsnoka úgy határozott, hogy egy chilei származású, Stockholmban (Svédország) lakóhellyel rendelkező utast további biztonsági ellenőrzésnek vetnek alá.

Az ezen – magát külső megjelenésével és etnikai hovatartozásával összefüggő okokból hátrányos megkülönböztetés áldozatának tekintő – utas nevében eljáró Diskriminációsombudsmanok (a hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelemért felelős ombudsman) azt kérte a Stockholms tingsrättől (stockholmi körzeti bíróság, Svédország), hogy kötelezze a Braathenst arra, hogy fizessen hátrányos megkülönböztetés miatti kártérítést az említett utasnak.

A Braathens elfogadta a követelt összeg kifizetését, anélkül azonban, hogy elismerte volna a hátrányos megkülönböztetés fennállását. A körzeti bíróság tehát kötelezte a Braathenst ezen összeg megfizetésére, de elfogadhatatlannak nyilvánította a hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelemért felelős ombudsman hátrányos megkülönböztetés fennállására vonatkozó megállapítási ítélet meghozatalára irányuló kérelmeit. E bíróság úgy ítélte meg, hogy a svéd eljárásjog értelmében őt köti a Braathens elismerése, és így a jogvitát az esetleges hátrányos megkülönböztetés fennállásának vizsgálata nélkül kellett elbírálnia. A hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelemért felelős ombudsman, miután eredménytelenül fellebbezett a körzeti bíróság ítéletével szemben, fellebbezést nyújtott be a Högsta domstolenhez (legfelsőbb bíróság, Svédország).

Mivel a legfelsőbb bíróság arra keresett választ, hogy a svéd szabályozás összeegyeztethető-e a személyek közötti, faji vagy etnikai származásra való tekintet nélküli egyenlő bánásmód elvének alkalmazásáról szóló 2000/43 irányelvnek¹ az Európai Unió Alapjogi Chartája (a továbbiakban: Charta) hatékony bírósági jogorvoslatához való jogot biztosító 47. cikkével összefüggésben értelmezett követelményeivel, úgy határozott, hogy kérdést terjeszt a Bíróság elé arra vonatkozóan, hogy a felperes kártérítés iránti kérelmének alperes általi elismerése esetén a bíróságnak mindazonáltal biztosítani kell-e a lehetőséget a hátrányos megkülönböztetés fennállásának vizsgálatára annak a félnek a kérelmére, aki úgy véli, hogy hátrányos megkülönböztetés érte.

A Bíróság álláspontja

¹ A személyek közötti, faji vagy etnikai származásra való tekintet nélküli egyenlő bánásmód elvének alkalmazásáról szóló, 2000. június 29-i 2000/43/EK tanácsi irányelv (HL 2000. L 180., 22. o.; magyar nyelvű különkiadás 20. fejezet, 7. kötet, 23. o.).

Elöljáróban a Bíróság emlékeztet arra, hogy a 2000/43 irányelv célja a faji vagy etnikai származáson alapuló hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelem keretrendszerének kialakítása azzal a szándékkal, hogy az egyenlő bánásmód elve a tagállamokban megvalósuljon. Ezen elv tiszteletben tartása megköveteli, hogy azon személyeknek, akik úgy vélik, hogy ilyen hátrányos megkülönböztetést szenvedtek el, hatékony bírói jogvédelmet biztosítsanak az egyenlő bánásmódhoz való joguk tekintetében függetlenül attól, hogy e személyek közvetlenül vagy valamely egyesület, szervezet vagy jogi személy közvetítésével járnak el. Ezenkívül valamely tagállam jogrendjében ezen irányelv átültetése érdekében kialakított szankciórendszernek biztosítania kell az ezen irányelvből eredő jogok tényleges és hatékony jogi védelmét. A szankciók szigorúságának összhangban kell lennie az általuk büntetett jogsértés súlyával, többek között tényleges visszatartó erőt biztosítva, az arányosság általános elvének tiszteletben tartásával.

E tekintetben a Bíróság úgy ítéli meg, hogy a 2000/43 irányelvnek a Charta 47. cikkével összefüggésben értelmezett 7. és 15. **cikkével ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely megakadályozza, hogy az ezen irányelv által tiltott hátrányos megkülönböztetésre vonatkozó állításon alapuló kártérítési keresetet elbíráló bíróság megvizsgálja az e hátrányos megkülönböztetés fennállásának megállapítására irányuló kérelmet, amennyiben az alperes vállalja a kért kártérítés megfizetését, anélkül azonban, hogy elismerné a hátrányos megkülönböztetés fennállását.**

Ugyanis, először is, a 2000/43 irányelv 7. cikkéből az következik, hogy minden olyan személynek, aki úgy véli, hogy faji vagy etnikai származáson alapuló hátrányos megkülönböztetés áldozata, rendelkeznie kell azzal a lehetőséggel, hogy az egyenlő bánásmód elvére alapított jogok érvényesítésére irányuló eljárás keretében bíróságtól kérhesse az e jogok esetleges sérelméről való határozathozatalt, amennyiben az alperes nem ismeri el az állítólagos hátrányos megkülönböztetést. Ennélfogva **önmagában valamely pénzbeli összeg megfizetése nem képes biztosítani azon személy hatékony bírói jogvédelmét, aki az ilyen sérelem fennállásának megállapítását kéri.**

Másodszor, az ilyen nemzeti szabályozás sérti mind a jóvátételi funkciót, mind pedig a visszatartó funkciót, amelyekkel a tagállamok által a 2000/43 irányelv 15. cikke alapján előírt szankcióknak rendelkezniük kell. **A pénzbeli összeg megfizetése ugyanis nem elegendő ahhoz, hogy megfeleljen azon személy követeléseinek, aki az elszenvedett nem vagyoni kár megtérítése címén elsődlegesen annak megállapítását kívánja elérni, hogy hátrányos megkülönböztetés érte.** Ugyanígy a pénzösszeg megfizetésére vonatkozó kötelezettség nem biztosíthat a **hátrányos megkülönböztetés elkövetőjével szemben ténylegesen visszatartó hatást,** amennyiben – mint a jelen esetben is – az alperes vitatja bármilyen hátrányos megkülönböztetés fennállását, de a költségek és az imázs szempontjából előnyösebbnek tartja a felperes által kért kártérítés megfizetését. A Bíróság azt is pontosítja, hogy a büntetőeljárás indításának lehetősége az általa követett sajátos célok, valamint az abban rejlő korlátok miatt nem teszi lehetővé a polgári jogi jogorvoslatok ezen irányelv követelményeinek való megfelelése hiányának orvoslását.

Harmadszor, a Bíróság hangsúlyozza, hogy ezt az értelmezést nem kérdőjelezi meg az olyan eljárásjogi elvek vagy megfontolások, mint a rendelkezési elv, a pergazdaságosság elve és a jogviták egyezséggel történő rendezésének megkönnyítésére való törekvés. Egyrészt ugyanis az olyan nemzeti szabályozás, mint amelyről az alapügyben szó van, azzal a hatással jár, hogy az alperesre ruházza a jogvita feletti uralmat, mivel a felperes – amennyiben az alperes vállalja a követelt kártérítés kifizetését – már nem kérheti az eljáró bíróságtól azt, hogy e bíróság határozzon a kérelme okával kapcsolatban, és nem tiltakozhat az általa kezdeményezett eljárás megszűnése ellen sem. Másrészt a nemzeti bíróság egyáltalán nem sérti a rendelkezési elvet, ha annak ellenére, hogy az alperes vállalja a felperes által követelt kártérítés kifizetését, megvizsgálja a felperes által állított hátrányos megkülönböztetés fennállását, mivel e vizsgálat a kártérítési követelés okára vonatkozik, amely a jogvita tárgyának körébe tartozik.

Végül negyedszer a Bíróság emlékeztet arra, hogy az uniós jog főszabály szerint nem kötelezi a tagállamokat arra, hogy a nemzeti bíróságok előtt létrehozzanak – tekintettel a jogalanyok uniós jogból eredő jogai védelmének biztosítására – más jogi lehetőségeket, mint amelyeket a nemzeti jog megállapított. A Bíróság azonban rámutat arra, hogy a jelen ügyben **az uniós jog tiszteletben**

tartása nem kötelez új jogi lehetőség létrehozásának előírására, hanem csupán azt követeli meg a nemzeti bíróságtól, hogy megtagadja azon eljárási szabály alkalmazását, amely megakadályozza, hogy az állítólagos hátrányos megkülönböztetés fennállásáról határozzon; e megtagadás oka pedig az, hogy e szabály nemcsak a 2000/43 irányelv 7. és 15. cikkével, hanem a Charta 47. cikkével is összeegyeztethetetlen. Az irányelv e cikkei ugyanis csupán konkretizálják a Charta 47. cikkében biztosított hatékony bírósági jogorvoslathoz való jogot, amely önmagában elegendő ahhoz, hogy hivatkozható jogot biztosítson a magánszemélyek közötti jogvitában.

EMLÉKEZTETŐ: Az előzetes döntéshozatali eljárás lehetővé teszi a tagállami bíróságok számára, hogy az előttük folyamatban lévő jogvita keretében az uniós jog értelmezésére vagy valamely uniós jogi aktus érvényességére vonatkozó kérdést terjesszenek a Bíróság elé. A Bíróság nem dönti el a tagállami bíróság előtti jogvitát. A nemzeti bíróság feladata, hogy az ügyet a Bíróság határozata alapján elbírálja. E határozat a tartalmilag hasonló kérdésben eljáró más nemzeti bíróságokat is köti.

A sajtó részére készített nem hivatalos kiadvány, amely nem köti a Bíróságot.

A kihirdetés napján az ítélet [teljes szövege](#) megtalálható a CURIA honlapon

Sajtófelelős: Lehóczki Balázs ☎ (+352) 4303 5499